

P. BUZOGÁNY Árpád

Egy jó beszélgetés¹

(*Novella*)

Késő délután volt, mire hazaért András a városból. A kapu előtt, a porka hóban nyom nem látszott, ezek szerint senki se kereste. Benyúlt és levette a kulcsot a szegről, kizárta a kaput. A kutya aprókat ugatott, aztán elhallgatott, ahogy hozzászólt. Kabátja belső zsebéből előkereste a kulcsokat, kiválasztotta a legfényesebbiket, az járt az ajtóba. Hideg volt bent. Letette a barna táskát az ágyra, átöltözött, enni adott az állatoknak.

Tüzet gyújtott, aztán kipakolt a táskából. A papírokat a kredenc felső fiókjába tette, majd az asztalra az apróságokat: piros paprikát, fahajat, kekszet, cigarettát, cukorkát, egy kis tasakban apró szeget, cipőfűzőt, műanyag tölcsért, lapos dobozban fájdalomcsillapítót, két öngyújtót meg a kenyeret, szalámit. A kályha közepére húzta a vizesfazakat, a kamrából egy lábast hozott ki étellel.

Mire megmelegedett a leves, mindent helyére pakolt, asztalt terített. A kredencből elővett egy üveget, kortyolt a pálinkából. Nekilátott az ételnek, mert egy kiflivel volt reggel óta. Csak úgy a lábából kanalizott, nagyokat falt hozzá a puha kenyérből. A tojásrántotta amíg megsült, korpát hozott a moslékos vederbe, leöntötte meleg vízzel és egy fadarabbal összekavarta. Megette a tojást, aztán kivitte a moslékot. Adott belőle a kutyának is. Rágyújtott, és hogy tétlenül ne üljön, közben megsepergte a járdát.

Bement, leült az ágyra. Eszébe jutott, főzhetne másnap paszulylevest füstölt szalonnával. Meleg vizet töltött egy lábasba, rá hideget is, hogy csak langyos legyen, mutatóujját belemártva ellenőrizte. Paszulyt hozott a kamrából, két marokkal tett a vízbe.

Megnézte az órát. Még korán van, hát kiment az ajtó elé, rágyújtott. Tiszta az ég, hideg lesz az éjjel. A macska az ajtóban várta, egyet nyávogott, az ajtónyitásra besurrant. Enni adott a levesből, kenyeret aprított belé. A macska ahogy jóllakott, lefeküdt a kályha elé.

András villanyt gyújtott és az asztalhoz ült, egy vastag könyvet vett maga elé. Lassan olvasott, egy régi favonalzót tett könyvjelzőnek, amikor felállt.

Még egy cigarettára kiment a ház elé, zsebre dugott kézzel pőfékelt, bámulta a csillagokat. Aztán bezárta a kaput. Elengedte a kutyát, eltaposta a cigarettát, bement, kezet mosott, imádkozott és lefeküdt. Még egy darabig olvasott, aztán letette a könyvet az asztalra. Fáradtnak érezte magát, korán kelt és egész nap járt a városban.

Reggel korán ébredt. Tüzet gyújtott, ellátta az állatokat, közben vizet tett egy fazékban a paszulynak. A kutya későn jött elő, enni adott és megkötötte. Akkor jutott eszébe, hogy ki sem nyitotta még a kaput. Kiállt a kapuba, szétnézett. Senki se járt az utcában. Helyére akasztotta a kulcsot és bement a házba. Főni tette a paszulyt, és behozott egy kosár csöves kukoricát, a kályha elé ülte fejtette.

Zörrent a kapu, ugatni kezdett a kutya. Egy férfi kopogtatott, András az ablakon keresztül látta, nem ismerte. Ahogy belépett, köszönt, előbbre lépett és kezet nyújtott. Bemutatkozott, de András nem értette a nevét. Fekete posztókabátot, sötét szövetnadrágot viselt, bőrkesztyűjét és lapos bundasapkáját kezében fogta. András nem ült vissza, széket húzott ki az idegennek. Az leült, sapkáját és kesztyűjét az asztalra tette. Mosolyogva beszélt, néhány szót váltottak a térről, hóról, hidegről, takarmányról. Na, itt ugrik a majom a vízbe, gondolta András, vagy szénát akar venni, vagy állatot. Már születgetnek a bárányok is, hátha az kell neki, de úgy átsiklottak más témára, hogy nem történt semmi célzás erre.

Sose gondolta volna András, hogy egy idegen emberrel ilyen kedélyesen el lehet beszélgetni. Azt várta, hogy megtudja jövedele célját. Nem a vidékről való, állapította meg beszéde, kiejtése alapján, mégis annyi mindent tud... Ismerősei vannak a szomszéd falvakban, és úgy tűnt, valahol errefelé lakik. Pap lenne? Nem úgy beszél. Jókedvűen kacag, nem komolykodik egyáltalán.

Rég nem beszélgetett ilyen jót. Az idegen ért a lovakhoz is, bár utolsó gondolata lenne, hogy kupecnek nézze. Különben meg se kérdezte, tart-e most lovat András. Aztán a táncokról beszéltek, meg a priccses nadrágokról, kőházakról, a napszámról.

Valami adószedőféle lenne? Akkor aprólékosabban elkérdezett volna ezt-azt. Vagy prédikátor? András átfordította a szót, a templomjavításról beszélt. Ő ugyan nem jár minden alkalomkor a templomba, de olvassa a Bibliát, imádkozni is szokott, mondta komolyan, és minden nemzetsége hithű református volt. Figyelte a férfit, arca se rezzent. Ha akarna, most aztán mondhatna erről, de nem, az nem aféle. Előhúzta a csomag cigarettát, odakínálta. Nem dohányzik, mosolygott a férfi, de gyújtson rá nyugodtan, őt nem zavarja. Rá is gyújtott András, aztán elővette a pálinkát, töltött egy-egy pohárral. Elkoccintották, a férfi elismerően csettintett. No, ez biztos nem papféle, gondolta András, és ismét töltött. Leült ő is.

Miért jöhet hozzá egy ismeretlen ember – törte a fejét, csak nem valami pártba akarja beszervezni? Akkor meg miért szaporítja a szót? Térjen már a lényegre! Rajta ugyan nem fog ki, egy pártnak se tagja, és nem is akar lenni. Úgysem kérdezik őt meg, ha odafent valamiről dönteni akarnak. A politika nem tartozik rá – mondta ki hangosan a nagy csendben. A férfi felkapta a fejét, aztán bólintott. Ez másokra tartozik, tette hozzá, akik ezzel foglalkoznak. Andrásnak az apja jutott eszébe, életében egyszer vegyült bele a politikába, az sem jól sült el. Elmondta

aztán az idegenek, még a kulákvilágban egy gyűlésen az apja felszólalt, mert egyik barátját, egy kulákcsmetét, ahogy akkor nevezték, kitiltották a bálból, mert hogy a kulákok a haladás kerékkötői. Az apja nem értette, miért kevesebb ember az, aki éppen úgy dolgozik, mint más, senkinek se vétett, mégis megkülönböztetik. A párthoz hívták, hogy gyakoroljon önkritikát. Az apja azt találta mondani az elvtársaknak, hogy a dolgozó embereknek egyforma joguk van, így tanították nekik, hát miként lehet egyszerre kétféle méteressel mérni? Rá is állottak aztán, minden gyűlésen beszámoltatták, a képe hamar lekerült az élmunkások táblájáról. A legrosszabb helyeken mérték ki neki a kapálnivalót, a kerekességgel is fel kellett hagynia, annyit piszkálták. Ebből aztán megtanulta, hogy a nagykutyák mellett a kisebbeknek csak kuss!

Egészen belehevült, ahogy elmondta. Most is megvannak a szerszámok, de már nem érdemes dolgozni. Javításon kívül alig kerül munka. Ráfos szekér kevés van már a faluban, egy fejszenyéért egy deci pálinka árát számítják, hát ebből nem lehet megélni. Az erdőt sem adták még vissza, jó faanyag kevés van, miből is dolgozna? Gereblyét is műanyagot vesznek, pedig ahhoz is értene...

A férfi kiitta a pálinkát, szótlanul ült, András megrakta a tüzet, és félrehúzta a paszulyt. Úgy tűnt, mintha rég ismernék egymást, pedig még nem is látta a mai napig. Töltött a pálinkából, kekszet vett elő, azt ropogtatták. A kutya ugatni kezdett, a szomszéd legényke jött be egy gyaluért. András hátrament a műhelybe, hozta a gyalut, a legénykét is megkínálta egy pohár pálinkával. Az behúzta, és már ment is el.

András restellte szemtől szembe megkérdezni, miért jött hozzá a férfi. Az derűsen mesélt egy történetet, jót kacagtak a csattanóján. A férfi megjegyezte, nem akar alkalmatlankodni, biztosan akad tennivaló. András bólintott. Az állatokat kell ellátni mindjárt, de fontosabb dolga nincsen mára. A férfi felállt, kezébe vette a kesztyűt és a sapkát, elkoccintották a kitöltött pálinkát, és elbúcsúzott. András kezét nyújtott, kikísérte a kapuig. A férfi pár lépés után megfordult, és visszaintett. András magasba emelte a kezét, és mosolygott.

Ahogy bement, eltette a pálinkát, elmosta a poharakat, belenézett a paszulyos fazékba, rágyújtott és visszaült a kukorica mellé. Fejtett egy darabig, aztán ellátta az állatokat, megebédelt, zsákot hozott a kukoricának, amit a malomba kell küldeni. Késő délutánra járt, mire megtelt a zsák, de egész végig az idegenre gondolt, akivel olyan jól elbeszélgetett. Vajon hová való? Megkérdezhetette volna...

Eszébe jutott, hogy a paszulyt is el kellene készíteni. Amikor végzett, feltette a kamara ablakába hűlni. Kiment az ajtó elé, rágyújtott. Sötét volt már, elsétált a kapuig, kinézett az utcára. Senkit se látott. Hideg volt, az ég is tiszta, mintha onnan áradna a végtelen hideg. A kapu körül téblábolt, amíg elszívta a cigarettát, aztán a paraszt kipattintotta belőle, a cigarettavéget bent a kályhába dobta. Megrakta a

tüzet, felvette a jobbik szvetterét és a rövid posztókabátot, pénzt tett magához és elindult a kocsmába.

A hatalmas ablakokra ráfagyott a pára, egyetlen égő világított bent. András egy deci rumot kért, és odakérezkedett két fiatalember mellé. Kezet fogtak, és elindult a beszéd. Koccintottak, na egészség, dörmögte András, aprót kortyolt, és nagyokat hallgatott.

Nem sok újdonság történt a faluban, amiről ne hallott volna. Eladtak néhány állatot, a cimbalmos Misi fia hazajött Olaszországból. A felesége sült olasz, egy mukkot nem tud magyarul, de a saját nyelvén annál szaporábban... És azt beszél, jövő hónaptól többet fizetnek a tehéntejért. András legyintett – nem hisz ő ebben.

A kocsmában sokan megfordulnak egy este. Van, aki egy féldecire lépik be, föl-hajtja, és már megy is, más pedig leül, hallgat vagy beszél, aszerint, hogy milyen a természete. Vagy éppen hogyan áll kedv dolgában. Két-három pohár után inkább beszédessé válik. Így aztán sok mindent lehet itt hallani. Azért is jár ide néha, nem mintha otthon nem kerülne egy pohár ital. Az kerül, de társaság ritkábban. Ilyenkor, télen még szomszédol esténként az ember, mert úgyis igen hosszú az éjszaka, de aztán dologidőben... Aki későn kerül haza a mezőről, annak még ott az esti dolog, esetleg a kapu elé gyűlnek össze a szomszédok, inkább az öregje. Fél napok is eltelnék, hogy szót se mond ki a száján. A kocsmában pedig lehet beszélni.

Most neki is lenne mit elmondania. Hogy mi történt ma vele. Nem hozza szóba, hátha valakitől hall erről az idegenről. Fülel erre-arra, mert az asztalok közel vannak egymáshoz. A beszélgetés akadozik, hárman háromfelé hallgatnak.

– Ebből se lesz pletyka – kacag az egyik fiatalember. Feláll, és a pulthoz indul. Három pohár italt hoz. András az első deci végét átönti a másik pohárba. Koccintanak, a széna áráról beszélnek, és András belekezd egy vásáros történetbe. Mire befejezi, egyik szomszédja érkezik, leül melléjük.

– Láttam, ma vendéged volt – nyújtja a kezét.

– Igen.

– Valami menyecske? – vág a szemével az egyik fiatalember.

– Alighanem másképpen volt, mert konty helyett bajusza volt neki – simítja a dolgot a szomszéd, és pálinkát kér a pultnál.

– Adtál vagy vettél? – kíváncsiskodnak.

– Egyik se – néz maga elé András.

– Hát akkor?

– Hát csak... egyet beszélgettünk.

– Ilyen is kell – bólogat a szomszéd.

– S hát ugyanbiza miről – somolyog a fiatalember.

– Ott né... mindenféléről.

- Nem akartak megtéríteni? Mert úgy még más is járt.
- A nem, egy cseppet se. Nem kell engem térengetni.
- Mást eleget térenget az asszony – kacag vastagon a szomszéd.
- Andráshoz közel kell állni – ereszti ki a hangját a fiatalember. – Aztán hát ennyi volt?
- Ennyi – böki oda András. Kortyol az italból. – Egyet jót beszélgettünk – teszi le a poharat.
- Az nem sok, de nem is semmi – kuncog a másik fiatalember.
- Megérkezett az autóbusz, az ajtó felé lesnek, ki érkezik.
- Még egy pohárral... – áll fel András.
- Hagyjunk holnapra is – áll fel a szomszéd.
- Én vagyok a soron – néz rájuk András.
- Ne félj, nem kamatozik addig – kacag a fiatalember, aki az italt hozta. – Ugye, Jóska? – kiált a kocsmárosnak.
- Mit mondasz? – emeli föl a fejét Jóska.
- Itt éppen győzködjük egymást, hogy igyunk meg még egy decit. Mi is jól járunk, s te is.
- Igaz, igaz! Nem kell mind a bankba tenni.
- Azt mondja András, hogy ma csak hitelbe tud inni.
- Jóska a kezével integet.
- Hadd el, igyon, ha jólesik, úgyse kártyázza el a pénzt. Ha az ember iszik, az legalább látszik rajta...
- Az igen, csak ahhoz annyit kell inni! – szól bele a szomszéd, és indul is. András is utána.
- Van itt elég a polcon, ne idegeskedj, mert az éjjel nem tudsz nyugton aludni!
- harsogja utánuk a kocsmáros.
- Azzal nem lesz baj, bévettük már az altatót – fordul vissza az ajtóban a szomszéd. Elköszönnek mind a négyen.
- Ahogy bezárta a kaput András, eszébe jutott a kutya. Hátrament, elengedte, azután nyitott ajtót. Jó meleg volt bent. Levetette a kabátot, szvettert, leült az asztalhoz olvasni. Hej, ha ő író lenne – támasztotta fel az állát –, leghamarabb erről az idegenről írna. Hogy ki az, mi az. S hogy mit keresett nála. Amikor leoltotta a villanyt, akkor is ez járt a fejében.
- Vajon eljön-e még hozzá?

Jegyzetek

1. A csíkszeredai székhelyű *Hargita Népe* napilap novella- és riportpályázatán díjazták, 2009-ben. A novella képzeletbeli színhelye Sóvárad.